

FORRAINÉ GASPARIK ERZSÉBET – SOÓS CSILLA – VARGA HEDDA

KÖNYVTÁROSOK TANULMÁNYÚTJA OLAZORSZÁGBAN

Az Európai Unió *Egész életen át tartó tanulás program* Leonardo da Vinci Mobilitás alprogramjának keretében vettünk részt könyvtári szakmai tanulmányúton 2010. április 4–11. között az olaszországi Calabria tartomány Cosenza-Rende városában. A résztvevők elsősorban Csongrád megyei könyvtárosok voltak, de partnerként, pályázat útján bekerült a programba egy szombathelyi, egy budapesti, egy mezőkovácsházi és egy püspökladányi könyvtáros is.

A pályázati program első része már megvalósult 2009 szeptemberében Granadában, ahol a résztvevők a spanyol szakközépiskolák és könyvtárak rendszerével ismerkedtek. A folytatás az olaszországi program volt. A pályázat elkészítője, elnyerője és a tanulmányút megszervezője a hódmezővásárhelyi *Tudás Alapítvány* (<http://invitel.hu/tudas>) volt. A projekt második részében az olaszországi könyvtári rendszerről, könyvtári szolgáltatásokról, illetve az egész olasz oktatási rendszerről is képet kaphattunk.

Az olaszországi fogadó fél a rendei székhelyű Euroform RFS (www.euroformrfs.it), akik elsősorban nemzetközi projektek szervezésével foglalkoznak, fogadják a résztvevőket, illetve megszervezik a programokat. Teljes körű szolgáltatást nyújtanak, a programszervezés mellett ők gondoskodnak a résztvevők szállásáról és étkeztetéséről, helyi utaztatásáról, de segítséget nyújtanak a kulturális programok összeállításához is. Ők készítették elő az iskolai, illetve egyéb könyvtári látogatásokat, előadásokon bemutatták az olasz oktatási, illetve bibliográfiai rendszert. A program végén mindenki megkapta a részvételt igazoló tanúsítványát is.

Az utazást megelőzően már voltak ismereteink az olasz könyvtári rendszerről, hiszen Aléné Gál Margit és Olajos Laura kellő mélységű áttekintést nyújtott tanulmányában, melynek címe: *Az olasz könyvtári rendszerről* (elérhető a Tudás Alapítvány honlapján: <http://invitel.hu/tudas/download/olasz-konyvtar.pdf>).

Előzetesen mindenkinek el kellett készítenie iskolája, könyvtára angol nyelvű ismertetőjét. Mindenki PowerPoint-bemutatóval készült, s a fogadó fél megfelelő technikai háttérrel biztosított a bemutatókhoz. Ezek a bemutatkozások nem csak azért voltak nagyon hasznosak, mert a fogadó fél kellő mélységű ismereteket kapott a résztvevőkről, hanem mi is megismertük egymás iskoláját, könyvtárát, szolgáltatásait.

Olaszországi, calabriai tartózkodásunk kulturális programmal kezdődött, ugyanis utazásunk húsvét első napjára esett, s a második napon, hétfőn Olaszországban is munkaszüneti nap volt. A résztvevők – még itthoni – közös döntésének eredményeként a szicíliai Taormina városába szerveztünk egész napos kirándulást, amely csapatépítési szempontból is rendkívül sikeres döntésnek bizonyult.

Vasárnap este elég későn érkeztünk meg a szállásunkra, mely Cosenza új városközpontjában volt, de hétfőn reggel mindenki pontosan 8-kor felszállt a buszra, amellyel Szicília szigetére utaztunk. Sofőrünk tapasztalt vezetőként vitt bennünket az alagutakkal, hidakkal, viaduktokkal tarkított csodálatos úton végig a tengerparton. Utazásunk lógó felhők között, szemerkélő esőben indult, majd mire elértük a kikötőt, már ragyogott a nap, de hűvös volt. Dél körül óriási tömegben sikerült a kompra „felverekednie” magát az autóbuszunknak, hiszen ünnep lévén rengeteg ember kelt útra, s bizony órákat kellett várakozni mindenkinek az átkelésnél.

De a látvány megérte. Goethe azt mondta Sziciliáról: „*Olaszország Szicília nélkül semmilyen képet nem hagy a lélekben: itt található a mindent nyitó kulcs.*” És bár tapasztaltuk útközben, hogy Calabria is gyönyörű, de Szicília tényleg varázslatos. A busz ablakaihoz láncolt bennünket a látvány, így hagytuk el Messina városát, hogy még 40 km-t utazva elérjük úti célunkat, Taorminát. Közben persze a gyönyörű Jón-tenger látványa nyugtázott le bennünket, illetve a gazdag szubtrópusi növényzet. No és az emberek. Nyugodtak, jól érzik magukat, sziesztaidőben ráérősen ebédelnek, üldögélnek, pihennek.

Taorminában szűk utcák, forgatag, bazár és rengeteg szobor fogadja az odalátogatót. A buszt a hegy gyomrában kialakított parkolóban kellett hagynunk, s a város által ingyen biztosított kisbuszokkal vittek fel bennünket az óváros kapujához, a Porta Messinához. Az utunk a város különleges színteréhez, a görög-római Teatro Greco (<http://hu.wikipedia.org/wiki/Taormina>) színházhoz vezetett, mely mesebeli díszletet ad az itteni előadásoknak, hiszen gyakran tartanak itt koncerteket, opera- és színházi előadásokat napjainkban is. Szicília második legnagyobb színháza jelenlegi formáját a római időkben kapta, hiszen a rómaiak teljesen átalakították, hogy gladiátorjátékok megtartására alkalmassá tegyék.

Fantasztikus élmény leülni arra a helyre, ahonnan Csontvári festette híres képét, *A taorminai görög színház romjai*-t (<http://www.hungart.hu/frames.html?magyar/c/csontvar/muvek/4/csont407.html>). Körül a tenger, háttérben az Etna havas csúcsa, s a romos színház múltat idéző látványa. Mesés, ezt tényleg látni kell!

Taorminában érdemes még megnézni a San Nicolo normann-kori bazilikát, ([http://www.italyguides.it/us/florence/picture_of_florence/browse_topic_dettaglio.php?topic=53&RECORD_INDEX\(gallery\)=23](http://www.italyguides.it/us/florence/picture_of_florence/browse_topic_dettaglio.php?topic=53&RECORD_INDEX(gallery)=23)) melynek tővéből szintén csodálatos kilátás nyílik a tengerre. És persze meg kell kóstolni a messze földön híres szicíliai fagyit is. Állítólag itt készítették először a világon fagyit az arabok, akik az Etnáról hozták hozzá a havat.

A főutcán végigsétálva igazi szicíliai hangulat van. Egymást érik a kicsi, színes árukkal megrakott boltok, a páremeletes panziók, vendéglők, kerthelyiségek, s a főútról lépten-nyomon szűk, sötét utcácskák és lépcsők nyílnak, amelyekről nem tudni, hová vezetnek.

Késő délután az autóbuszunkhoz történt – kicsit kalandos – visszaérkezésünk után sofőrünk éppoly nyugodtan, mint menetben, hazaszállított bennünket. A visszaút a naplemente kíséretében éppen olyan lenyűgöző volt, mint az oda út.

Kedden reggel elkezdődött a csoport számára a szakmai programok sora. Délelőtt a már említett bemutatkozások zajlottak a fogadó fél székelyén, ahol mi is megismertük tevékenységüket, illetve bemutatkoztunk. Ezt követően ismertették velünk a végleges programot. Délután tájékoztatást kaptunk az olasz oktatási rendszer sajátosságairól. Ugyanazokat a problémákat hallottuk, amelyekkel magunk is szembesülünk munkánk során. A gyerekek nem szeretnek olvasni, információikat a számítógép segítségével szerzik, s a nyelvtanításban is a mienkhez hasonló gondjaik vannak. Az olasz gyerekek is nehezen sajátítják el az idegen nyelveket, ráadásul nekik minden képzési szinten két idegen nyelv tanulása kötelező. A nyelvhasználatukon sajnos ez nem látszik, állapították meg rezignáltan vendéglátóink is, s az utca embereként ezt bizony mi magunk is gyakran tapasztaltuk, amikor csak a „nemzetközi” nyelv (mutogatás) segítségével sikerült információhoz jutnunk, ha nem voltak közelünkben vendéglátóink, akikkel angol nyelven értekeztünk.

Az olvasás előmozdítása érdekében jelenleg az oktatásért felelős minisztérium egy olyan indítványt tett közzé, hogy a gyerekeknek el kell olvasniuk havonta egy könyvet, de nem csak szakirodalmi, hanem szépirodalmi olvasmányokat is, és rendszeresen használniuk kellene a

folyóiratokat is. Ez komoly szakmai munkát ad az iskolai könyvtáraknak, de a megvalósítás nehézségekbe ütközik. Sajnos ott is az a tapasztalat, hogy a gyerekek a kötelező olvasmányokat is filmen nézik meg, s elmarad a mű elolvasása. Az indítvány megvalósítására találtunk nagyon jó kezdeményezést, később majd szó lesz róla.

Az olasz iskolai könyvtári rendszert az UNESCO követelményeinek megfelelően igyekeznek megszervezni, az ott leírt ajánlásoknak igyekeznek megfelelni. Törekvésük a könyvtárak küldetésének megvalósítása, az ismeretekkel való ellátás a különböző oktatási szinteken, a tantervek segítése, az egész életen át tartó olvasás feltételeinek biztosítása, a szórakozási igények kielégítése. Igyekeznek gyakorlati ismereteket kialakítani a források használatához, s céljuk a különböző régiókat egyformán ellátni a teljes forrásokkal, illetve speciális igényeket is kielégíteni. Kapcsolatot tartanak, együttműködnek különböző szervezetekkel, intézményekkel a minél szélesebb szolgáltatás biztosítása érdekében. Együttműködnek a tanárokkal, szülőkkel, diákokkal, s különböző tevékenységeket szerveznek a tájékoztatásuk érdekében.

Szerdán délelőtt került sor a calabriai egyetem, a „University of Calabria” (UNICAL – www.unical.it) három könyvtárának meglátogatására Rendében. Ezek: a *Humán Tudományok Könyvtára* (Humanistic Library) a *Műszaki és Természettudományok Könyvtára* (Technical and Scientific Library), valamint a *Közgazdasági és Társadalomtudományok Könyvtára*, („Ezio Tarantelli” Interdepartmental

Library of Economic and Social Sciences).

Library of Economic and Social Sciences).

Az egyetemről megtudtuk, hogy 2001-ben épült, s egy amerikai típusú campust akartak építeni, de aztán még sem lett teljesen olyan. Az egyetem csodálatos természeti környezetben működik. Mintegy 35 ezer hallgatójával, hat fakultásával Olaszország egyik legnagyobb egyeteme. A hallgatóknak ki sem kell menniük az egyetem területéről, ott is laknak, s minden szolgáltatást elérnek, többek között a könyvtárakat is.

A három önálló könyvtár összekötésben van egymással, s közös katalógusuk van. Minden hallgató tagja a könyvtárnak, melynek szolgáltatásait elektronikus kártyával tudja igénybe venni. A kártya segítségével válik követhetővé az is, hogy a kikölcsönzött könyv, dokumentum kölcsönzési ideje lejárt-e, s ha igen, akkor fizetni kell a késedelemért. Mindegyik könyvtár naponta 12 órát tart nyitva, a kölcsönzésen kívül természetesen lehet használni számítógépet, lehet másolni, s a kereséshez elektronikus katalógus is rendelkezésre áll.

A humán tudományok könyvtárának gazdag gyűjteménye van klasszikus irodalomból, szerzői életművekből, lexikonokból, enciklopédiákból és szótárakból. A könyvek elhelyezésére a Dewey-rendszert használják. Katalógusukban, amely Aleph-rendszerben működik, minden információ megtalálható. A tudományos folyóiratok nyomtatott és online formában is elérhetők. Hozzáférést biztosítanak nyomtatott formátumban kb. 2000 folyóirathoz, de az elektronikus adatbázisokban fellelhető periodikumok is elérhetők. A folyóirattár a hétnek csak három napján tart nyitva. A kommunikáció szakos hallgatók számára médiatárat hoztak létre, ahol helyben megnézhetők és hallgathatók a CD- és DVD-hordozókon található zenei és filmes anyagok. Rendelkezik ezen kívül a könyvtár zenei dokumentumokkal, kottákkal is, s van egy speciális területük is, a ritka könyvek gyűjteménye, melyből a legszebbeket, legrégebbieket mi is megtekinthettük. Elmondták vendéglátóink azt is, hogy jelentős adományokat szolgáltattak a könyvtár, azokat külön állományként kezelik. A hallgatók hatalmas olvasóter-

mekben szabad polcokon elhelyezett könyvekből tanulhatnak, kutathatnak. Az olvasótermek fél 9-től 20.30-ig tartanak nyitva.

A másik két könyvtár a szakirodalmi gyűjtőkörben tér el, de felépítésében, megjelenési formájában teljesen megegyeznek. Érdekességként említették a helyi könyvtárosok, hogy az egyetem alatt egy olyan folyosórendszer épült, amelyen keresztül az épület bármely része elérhető úgy, hogy a szabadba ki sem kell lépni.

Délután került sor az első szakközépiskolai könyvtár meglátogatására Cosenzában, az „*ITAS G. Tommasi*” iskolában. Az iskola mezőgazdasági jellegű, alapvetően növénytermesztéssel és kertészettel foglalkoznak. Megtekintettük olajbogyó- és szőlőültetvényüket, s megkóstoltuk saját készítésű borukat és az általuk sajtolt olívaolajat is.

Az iskola könyvtára nem túl nagy, de megtalálhatók benne a legfontosabb szakkönyvek, illetve szépirodalmi gyűjteményük is

van. A könyvtárban egy szakmai tanár végzi a kölcsönzést, illetve a könyvtárosi feladatokat a kötelező órája mellett. Nem szakképzett könyvtáros. (Mint megtudtuk, Olaszországban nem kötelező teljes állású könyvtáros foglalkoztatása a középiskolákban, sőt utunk végére az is nyilvánvalóvá vált, hogy olyan könyvtáros-képzés, mint nálunk, felsőoktatási intézményekben nincs is. A könyvtárosokat az egyetem elvégzése után egy tanfolyamon készítik fel a könyvtárosi teendőkre. De megtudtuk azt is, hogy az egyetemeken tanítanak tantárgyként könyvtári ismereteket, de diplomás képzésük nincs.)

A kolléga természetesen vezet különböző nyilvántartásokat. A mintegy 3000 db könyvet és DVD-t zárt szekrényekben tárolják. A könyvtár helyiségében helyi olvasási lehetőség is van, és segítik a szakmai képzést szakfolyóiratok beszerzésével is. A könyvtár nem rendelkezik külön költségvetéssel. Egy helyi fejlesztésű programot használnak a dokumentumok elektronikus feltárása érdekében, illetve könyvekben regisztrálják a kölcsönzést, és a könyveket a beérkezés sorrendjében tartják nyilván raktári jelzetekkel ellátva.

A könyvtárban élénk beszélgetés alakult ki a magyar és olasz pedagógusok, könyvtárosok között szakmánk társadalmi megbecsüléséről, anyagi elismeréséről. Dél-Olaszországban – mely térségben köztudottan nehezebb a megélhetés, mint az ország más területein – összehasonlíthatatlanul magasabbak a bérek, az árak viszont hasonlóak, mint nálunk.

Csütörtök reggel a cosenzai „Nemzeti Könyvtár”(Biblioteca Nazionale di Cosenza) (www.bncs.beniculturali.it) meglátogatása következett, mely a történelmi városközpontban van. Mint megtudtuk, Olaszországban 10 nemzeti könyvtár működik, ezek közül az egyik jelentős könyvtár a cosenzai. Az épületet a 20. század elején az egyház építtette, a könyvtár viszont csak 1985 óta működik itt. Nemrég, a felújításkor a görög korból, Kr. e. 4. századból származó emlékeket találtak, melyek a látogatók számára megtekinthetők.

A könyvtár mindenki számára nyitott, ingyenesen lehet használni a szolgáltatásait. Katalógusuk cédulán is és elektronikusan is feltárt, valamint az interneten elérhető OPAC-os felületen. A feltárásban, a katalógusépítésben ők is az olasz SBN rendszerre támaszkodnak.

„*A Servizio Bibliotecario Nazionale*” (SBN) a nyolcvanas években jött létre. A könyvtári hálózathoz 2008-ban 3200 különböző karakterű könyvtár tartozott (köz-, felsőoktatási, magán- és szakkönyvtár). A közreműködő könyvtárak azonos formátumban dolgozzák fel a bibliográfiai adatokat. Az SBN-hálózat legfőbb célja, hogy biztosítsa a dokumentumokhoz való hozzáférést az olvasók és a könyvtárosok számára egyaránt. A rendszer az interneten, online formában is hozzáférhető. A könyvtáros szakma számára nagy segítség a napi munkában, hi-

szen a beszerzett dokumentum bibliográfiai leírását csak az első könyvtár végzi el, majd a többi könyvtár átveszi a bibliográfiai leírást, vagyis honosítja saját adatbázisában. Az online szolgáltatások a nap 24 órájában elérhetőek. Kereséseket lehet végezni olasz és más országok könyvtári katalógusaiban, kölcsönzési és sokszorosítási igényeket lehet benyújtani elektronikus úton. Az adatbázis levéltári és muzeológiai anyagokat is tartalmaz (<http://www.sbn.it>).

A könyvtárnak jelentős gyűjteménye van régi könyvek másolataiból is. Például van egy 15. századi reneszánsz Biblia a birtokukban (az eredeti pergamenre van nyomva, s egy ferrarai családé volt), van egy 12. századi képes Biblia-másolatuk is, az eredetét Rómában őrzik, illetve egy vörös pergamenre nyomott könyvritkaság-másolat, melynek eredeti példányát a közeli városban, Rossanóban őrzik. E másolatok jelentősége az, hogy elérhetővé válnak a művek a széles olvasóközönség részére (egyetemisták, kutatók stb.), hiszen az eredetihez ott sem lehet könnyen hozzájutni.

Az olvasótermekben szabad polcon állnak a könyvek raktári jelzettel ellátva és betűrendben. Az épület tornyában van a raktárak.

Délutáni utunk ismét egy iskolai könyvtárba vezetett. Az iskolát 50 éve Pietro Fatiano alapította. Neve: „*Istituto Professionale di Stato per L'Agricoltura E L'Ambiente F. Todaro*” (<http://www.ipatodaro.it/portale>). Az iskolában környezettudományi és mezőgazdasági képzés folyik. A könyvtárban egy olasz szakos tanárnő látja el a feladatokat. Nincs könyvtárosi végzettsége, de a lelkesedése az egész csoportra nagy hatással volt. Mint elmondta, amikor átvette a könyvtárat, nagy káosz uralkodott benne. A rendteremtéshez a nemzeti könyvtártól kapott segítséget, s nagy lelkesedéssel végzi nem túl könnyű munkáját. A könyvtár valamennyi nyilvántartását kézzel vezeti – leltárkönyv, kölcsönzés, raktári katalógus, van ISIS-alapú digitális rendszerük is. Elmondása szerint a nyilvántartó rendszerhez minden iskola ingyen jut hozzá, mert az Oktatási Minisztérium előfizeti számukra.

A könyvek zárható szekrényekben helyezkednek el, külön kezeli a szak-és szépirodalmat, de hasonlóan a többi szakközépiskolai könyvtárban tapasztaltakhoz, ETO helyett ő is saját jelzést használ a könyvek nyilvántartására és elhelyezésére. Van a könyvtárnak egy helyismereti gyűjteménye is, illetve a tanárnő saját szorgalomból nyilvántartja a tanulók által készített szakmai dolgozatokat is. Kb. 7000 könyv és folyóirat található a könyvtárban, s ebben az iskolában sincs elkülönített összeg könyvtári beszerzésre. A gyerekek valamennyien használhatják a könyvtárat, van kölcsönzés és helyben olvasási lehetőség is, a folyóiratokat csak helyben lehet olvasni. A tanárnő is a kötelező órái mellett végzi ezt a tevékenységet. Búcsúzáskor csak gratulálni tudtunk lelkesedéséhez és további erőt kívántunk munkájához.

Ezt követően ebben az iskolában is elkalauzoltak bennünket a kis gazdaságukba, ahol láthattuk, milyen mezőgazdasági tevékenység tölti ki a tanulók gyakorlati óráit. Láttunk melegházakat, fenntartanak egy állatkórházat, s az iskola körül művelésre váró földterületek várták a tavaszi munkák kezdetét.

Péntek délelőttre maradt a cosenzai zeneiskola, a „Stanislao Giacomantonio” Konzervatórium (<http://afamcosenza.altervista.org>) könyvtárának megtekintése. Annyit már előzetesen megtudtunk, hogy az iskola az egyik legnagyobb zeneiskola nem csak Calabriában, hanem az országban is. 1970-ben alapították az iskolát, a könyvtárat 1972-ben.

Kb. 1000 diákjuk van s 130 tanárjuk. Ide külföldről is jönnek tanulók. Kb. 20 hangszeret oktatnak, s mindenféle stílusú zenét tanítanak a középkoritól a modern elektronikus zenéig. Egyéneket és csoportokat is oktatnak. Az épületük eredetileg bencés kolostor volt, a hatalmas kerengő és az épület ódon falai, termei változatlanul maradtak, csak a funkciójuk lett más.

Könyvtárukat az iskola tanulói, tanárai használják elsősorban, de bárki látogathatja ingyen a városból is. Sajátos gyűjteménnyel rendelkeznek, zenei könyveket, kottákat gyűjtenek elsősorban, de van másfajta állományuk is, pl. szépirodalom. A dokumentumokat vásárlással szerzik be, illetve gyakran kapnak adományokat is. Katalógusuk papíralapú, a feltárás elsősorban tematikus, a zenei eszközök szerinti. 2007-ben csatlakoztak az olasz könyvtári rendszerhez, az

SBN-hez, s azon keresztül érik el az elektronikus katalógust. Minden művet katalogizálják, ezt a munkát egy fő végzi, s van az iskolának honlapja is. Online most még csak a zenei könyvek érhetők el, de tervezik, hogy az egész állomány elérhető legyen az interneten. A zenei szótárakat, enciklopédiákat csak helyben lehet használni, a többi anyag kölcsönözhető is. Most terveznek egy médiatékát, ahol a zenei anyagokat meg is lehetne hallgatni. A könyvtárnak kb. 10 ezer dokumentuma van, s ezzel a legjelentősebb a gyűjteménye a zeneiskolák között. Állományában muzeális értékű dokumentumok is találhatóak.

A konzervatóriumot elhagyva a gyönyörűen felújított tartományi központ, a *Palazzo del Governo* előtt vezetett utunk, s abban a szerencsében részesültünk, hogy megtekinthettük belső termeit is. Méltán lehet büszke a város erre az épületére, hiszen hatalmas összegből varázsolták újjá, s ma teljes pompájában szolgálja a várost, és méltó helye a képviselőtestületének. Beülhettünk a képviselők patinás bőr székeibe, megcsodálhattuk a hatalmas falfreskókat, melyekről híres rómaiak néztek le ránk, illetve betekintthettünk a bordó selyemmel „bélelt” tükörterembe is, ahol különböző rendezvényeket, előadásokat, konferenciákat tartanak. Végül egy nagyon dekoratív kivitelű kiadvánnyal távoztunk.

Ez a helyszín nem szerepelt a hivatalos programban, vendéglátóink igyekeztek bemutatásával színesíteni a szakmai látogatások sorát.

Délután a rendei városi közművelődési könyvtárba, a Biblioteca Civicába (www.comune.rende.cs.it) vezetett utunk, ami meglepően újnak hatott már első látásra is. Nem véletlen, hiszen egy héttel korábban költözött ebbe a teljesen új épületbe a városi könyvtár szépirodalmi részlege. A városi könyvtár negyedik egysége ez az új épületbe telepített könyvtár, és mint megtudtuk, a tagkönyvtáraknak önálló irányítása van.

Az épület belső terei nem túl nagy számú használóra készültek. A könyvtár munkatársa elmondta, hogy elsősorban az egyetemistákra számítanak olvasóként, de természetesen bárki ingyen használhatja a városból is a könyvtár szolgáltatásait. Három olvasótermük, számítógépes termük és médiatárunk is van. Jelentős régi könyvgyűjteményt őriznek, melyet folyamatosan restauráltatnak, mert a megóvást nagyon fontosnak tartják. A könyvtáros kolléga elmesélte, hogy a berendezkedés most van folyamatban, még nem tudta megmutatni a katalógust, de az állomány feltárása papíralapú és elektronikus katalógusban is elérhető az olvasók számára. Ő egyébként testnevelő tanár volt, aztán egy tanfolyamon sajátította el a könyvtárosi ismereteket. Hat fő dolgozik a könyvtárban, az állomány feltárását is ők végzik.

Szolgáltatásaik ingyenesek, a számítógép-használatot korlátozzák, egy óra után át kell adni, ha újabb használó jelentkezik. Hat számítógépet használhatnak egyszerre az olvasók. A könyvtárban kiállításoknak is helyet adnak, illetve kulturális rendezvényeket is tudnak tartani szép előadótermükben.

Olaszországi tartózkodásunk utolsó szakmai programjára szombaton délelőtt került sor egy elektronikai szakmákat oktató szakközépiskolában, az „*Istituto Tecnico Industriale Statale – „Antonio Monaco”*” (www.itimonaco.it) könyvtárában. Csodálkoztunk azon, hogy egy iskolába szombatra terveztek programot vendéglátóink, de úgy gondoltuk, a kedvünkért kinyitják az intézményt. Odaérkezésünkkor tapasztaltuk, hogy folyik a tanítás. Az intézmény igazgatója tájékoztatott bennünket arról, hogy a gyerekeknek 36 órája van hetente, s ez nem fér bele öt napba. Most nyújtottak be a minisztériumhoz egy indítványt, hogy csökkentsék az óraszámot 32-re, mert akkor nem kellene szombaton tanítani.

Olaszországban a középiskolásoknak 202 napot kell iskolába járniuk, (nálunk 182-t), kevés az évközi szünet, ugyanis már június elején befejezik a tanítást a nagy meleg miatt. Ezután persze még a gyerekeknek el kell tölteniük két hónap szakmai gyakorlatot valamelyik vállalatnál. Megtudtuk az iskoláról azt is, hogy kb. ezer nappali tagozatos tanulójuk van, és kb. 200 felnőttet is oktatnak, s 118 tanár alkotja a nevelőtestületet. Képzésük magas színvonalú, az isko-

la benne van az ország legjobb tíz iskolájában, s erre nagyon büszkék. Jelenleg is jó a visszajelzés az iskoláról a szülőktől, a munkahelyektől, tanulóik nagy része továbbtanul, s bejut valamelyik egyetemre.

Uniók projekteiben vesznek részt, többek között így fejlesztették ki azt a robotot, amely az iskolai épületet bejárva az interneten keresztül mutatja be az itt folyó életet. Megtudtuk azt is, hogy ez az iskola az Euroform RFS egyik régi partnere, 6-7 éves kapcsolat fűzi őket össze, együttműködésük eredményeképpen jutottak ki először külföldre diákok az iskolából.

Az iskola könyvtárát 1970-ben hozták létre, amikor is kezdett az iskola a műszaki képzésre specializálódni. Egy olyan teremben alakították ki a könyvtárat, ahová a gyerekek bejártak olvasni, tanulni, s ahol egy-két könyv is rendelkezésükre állt. Így nem kellett már őket beszoktatni az egyre bővülő állománnyal rendelkező könyvtárba, s ahogy a könyvtár bővült, vele nőtt az olvasók száma is. Jelenleg kb. 700 aktív könyvtárba járó tanulója van az iskolának. Az állomány nagysága 8000 kötet, s 10 szakmai folyóiratot is előfizet az iskola.

A könyvtárról az olasz szakos tanárnő elmondta, hogy heti 36 órát dolgozik a könyvtárban, amely reggel 8-tól délután 2-ig van nyitva, de amikor felnőttképzés van, akkor este 7-ig. A teljes állományuk feltárt, rendelkeznek a cédulakatalógus mellett számítógépes katalógussal is, és bár a programjuk helyi fejlesztés eredménye, jól tudják használni. Állományuk nagy része szakmai könyvekből áll, de jelentős a szépirodalom és a lexikonok, szótárak száma is.

A könyvtáros elmondta, hogy a fentiekben említett, a gyermekek olvasóvá nevelését célzó minisztériumi kezdeményezésre, egy különleges programot indítottak el évekkal ezelőtt. Aki elolvas egy könyvet, a könyvvel kapcsolatos benyomásait leírhatja és beragaszthatja egy füzetbe. Illusztrálhatja rajzzal, fotóval, egyéb díszítéssel. Az ötlet kiválóan működik, számtalan teleírt, ragasztott füzetet csodáltunk meg a gyerekek változatos rajzaival, bejegyzéseivel. Eből az iskolából is élményekkel feltöltődve távoztunk s megfogadtuk, az itt látott módszert itthon kipróbáljuk, illetve népszerűsítjük.

Ebéd után már nem volt szakmai program, ezért úgy döntött a csoport, hogy búcsúzóul megnézzük Cosenza óvárosát, hiszen eddig csak buszból, illetve a könyvtári helyszínekre tartva láttuk a várost, de nevezetességeit még nem tudtuk szemügyre venni. Amit Calabriáról, de főleg Cosenzáról tudni lehet az az, hogy a tengerszint felett 238 m magasan fekszik a Calabriai-Appenninek tengerparti vonulata és a Sila-fennsík közötti völgyben.

Az óvárosa a Crati folyó völgyére néz, az újváros pedig a Busento völgyében fekszik. A települést a Kr. e. 4. században alapították a bruttinusok. 410-ben az Alarik vezette gótok foglalták el. A legenda szerint Alarik Cosenzában halt meg, katonái a Crati és a Busento folyók összefolyásánál egy különleges sírboltot építettek úgy, hogy elterelték a folyók vizét, és a kiszáradt mederbe építették ezt a sírboltot, amibe eltemették Alarikot összes kincsével együtt. A sír azóta is rejtve van.

A 11. században a normannok fennhatósága alá került, ekkor épült fel a híres Duomo katedrális, melyet II. Frigyes német-római császár jelenlétében szentelték fel. A város fölé magasodik a híres Castello Svevo, melynek helyén a 10. században a saracénok építettek egy

erődítményt, amit II. Frigyes átalakított, s róla kapta a nevét is, Stauffen-vár. Számos 15. és 16. században épült temploma, kolostora is van, illetve egy középkori piactere, az Arenella. Összesen 12 könyvtárral rendelkezik, nem számolva az iskolai könyvtárakat, illetve az egyetem könyvtárait. Négy színháza közül a legszebb az óvárosban lévő Teatro Rendano.

Este a sok sétától elfáradva fogtunk a csomagoláshoz, hiszen vasárnap reggel 9 órakor ismét útra kellett kelniünk Lamezia Terme repülőterére, hogy hazaindulhassunk.

Élményeink, ismereteink még hosszú ideig frissek maradnak, s a legnagyobb eredmény az lesz, ha a látott és hallott tapasztalatokat itthon is tudjuk alkalmazni, illetve ötletet tudunk méríteni egy másik ország sok azonossággal, de számos eltéréssel is rendelkező könyvtári kultúrájából.